

Реалізація принципу читачецентризму в діяльності шкільного бібліотекаря

Борис Грінченко, 1907 рік

Перед широким світом.

«Хто винен?»—під таким заголовком є одні вірші в збірці Віктора Гюго «L'année terrible».

Питають чоловіка: чи правда, що він підпалив бібліотеку?

— Так, я кинув у неї вогонь,—одказує він.

— Але ж се нечуване злочинство! Се ж ти вчинив злочинство проти самого себе, убив промінь своєї власної душі! Се ж твоє добро, твій скарб, твоя спадщина! Адже ж книга завжди оступається за тебе проти зневолення! Як! Ти кинув огонь у всю цю скарбницю істин, віків, античної культури, у все те, що починається, щоб не скінчитися ніколи! Ти з димом пустив поетів, спалив Есхіла, Гомера, Іова, Мольєра, Вольтера, Канта! Розум, скарбницю людського духа ти спалив! Хиба ж ти забув, що книга—твій визволитель? Сяючи з високостей, світом своїм вона знищує ешафоти, війну, голод. Вона говорить, щоб не було рабів і парій. Розгорни книгу Платона, Мільтона, Беккарії, читай сих пророків—Данта, Шекспіра, Корнеля,—і в тобі прокинеться їх велика душа! Попереду приходять наука, а потім уже воля. Мету, що ти собі здумав, досягнеш ти тільки через книгу. Вона в твоїй душі розірве пута, що сплутують правду з неправдою, вона—твій лікар, твій проводирь,

Digitized by Google

VIII

твій вартовий. Вона вигоїть тебе від злоби, визволить од безуму. Ось що ти втратив через свою помилку! Книга—твоє багатство, бо се знання, право, істина, чеснота, повинність, поступ, розум, що розвіє всі темні примари! І ти все це знищив!

VIII

твій вартовий. Вона вигоїть тебе від злоби, визволить од безуму. Ось що ти втратив через свою помилку! Книга—твоє багатство, бо се знання, право, істина, чеснота, повинність, поступ, розум, що розвіє всі темні примари! І ти все це знищив!

Тоді на всі ці пекучі докори, на всю ту правду, яка сяє в їх, обвинувачений відповідає тільки чотирма короткими словами:

— Я не вмів читати.

Він не вмів читати!

Сі чотири слова розкривають перед нами страшну трагедію нашого часу, такого пишного блискучими здобутками людського творчого розуму, такого ганебного безмірною темрявою знедолених мас. І ся трагедія раз-у-раз ставала перед мене, як я, живучи по селах серед цих мас, підходив з книгою до нашого сільського народу.

І він же не вмів читати!

Діти не вмів.

Раз через те, що йому нічого не говорять літери.

Вдруге—через те, що аж до недавнього часу книга його рідною мовою була заборонена, і навіть тому, хто вмів розбирати літери, книга зоставалася німою або недорікою, бо була чужомовна.

І всі ті скарби розуму й таланту, всі ті священні для нас імена великих розумів і майстрів,—усе це було нічим для темного українського народу,—навіть ім'я його власного великого поета, борця й мученика за щастя народне!

Увесь цей широкий світ могутчої розумової творчості, що розгортається перед нами своїми безмежними просторами, увесь цей світ широкий і багатий—він для

Digitized by Google

Англійський письменник Ніл Гейман, 2007 рік

виробляли від початку нашої цивілізації до 2003 року. Тому нам потрібна допомога в навігації, щоб знайти серед цієї інформації ту, що нам дійсно потрібна.

- Бібліотеки – це місця, куди люди приходять за інформацією. Книги – це лише верхівка інформаційного айсбергу. Паперові, електронні чи аудіо книги, – бібліотекарі можуть вільно і легально забезпечити Вас книгами. Але бібліотеки – це й місця, де люди, у яких немає комп'ютера або доступу до Інтернету, можуть вийти в мережу.
- Бібліотеки – це свого роду ворота в майбутнє. Тому дуже шкода, що по всьому світу місцева влада закриває бібліотеки задля збереження грошей, не розуміючи, що вони обкрадають майбутнє, щоб заплатити за сьогодні. Вони закривають ворота, які повинні бути відкриті.
- Книги – спосіб вчитися у тих, кого більше немає з нами. Людство створило себе, розвивалося, породило тип знань, які можна розвивати, а не лише запам'ятовувати. Наприклад, казки, які старші багатьох країн.

Необхідно підтримувати бібліотеки, користуватися ними, протестувати проти їх закриття.

Якщо ви не цінуєте бібліотеки, значить, ви не цінуєте інформацію, культуру чи мудрість.

- Ми повинні читати вголос нашим дітям. Читати їм те, що їх тішить. Зацікавлювати їх і не припиняти читати тільки тому, що вони самі навчилися це робити. Читання вголос повинно бути моментом заглиблення, часом, коли відходяться все інше.
- Ми повинні користуватися мовою. Розвиватися, дізнаватися, що значать нові слова і як їх застосовувати, спілкуватися зрозуміло. Ми повинні використовувати мову як живу, яка рухається, яка несе слова, яка дозволяє їх

Barabooka
Простір української дитячої книги

ПРО КНИГИ **ПРОСТІР** **ПОДІЇ**

Простір / Темна доріжка / Ніл Гейман про читання та обов'язок

Ніл Гейман про читання та обов'язок

Автор: **Barabooka**

У жовтні 2013 року відомий британський письменник Ніл Гейман (Neil Gaiman) прочитав лекцію «Читання та обов'язок» для «Читацького агентства» (The Reading Agency). Barabooka пропонує своїм читачам ознайомитися з уривками з Гейманової лекції – хтозна, можливо, комусь із вас ці мудрі слова стануть у пригоді.

«...Найпростіший спосіб пересвідчитися, що ми виховуємо грамотних дітей, – навчити їх читати, показати їм, що читання – це діяльність, яка приносить задоволення. Найпростіше, що ви можете зробити, – знайти книжки, які сподобаються дітям, дати їм доступ до таких книжок і дозволити їх читати.

...Я не думаю, що існує така річ, як погана книжка для дітей. Серед дорослих стало модним раз у раз тицяти пальцем у якусь категорію дитячих книжок, жанр чи, либонь, автора, проголошуючи їх поганими книжками, книжками, від яких дітей слід уберегти. Я бачив, як це стається знову і знову: Енід Блайтон проголошували поганою авторкою, те саме було з Р. Л. Стайном і багатьма іншими. Комікси звинувачували в тому, що вони сприяють безграмотності.

Це маячня. Снобізм і дурість.

Не існує поганих авторів для дітей, якщо діти люблять і хочуть читати їхні книжки, – адже всі діти різні. Вони можуть знайти історії, яких потребують, діти пропускають ці історії крізь себе. Банальна й застаріла ідея не є банальною і застарілою для них. Адже дитина натрапила на неї вперше, не віднадувайте дітей від читання тільки тому, що вам здається, буцімто вони читають не те. Література, якої ви не любите, – це перепустка до книжок, які можуть вам подобатися, і не всі мають ті самі смаки,

Як люди читають, як вони сприймають текст, які емоції вони відчують під час читання та як це впливає на їх мислення і поведінку - ЧИТАЧЕЗНАВСТВО

GPTGO.ai

сучасний читач шкільної бібліотеки

Підтвердіть, що ви людина

Сучасний читач шкільної бібліотеки - це переважно молоді люди, які зацікавлені у читанні та вивченні нової інформації. Вони можуть використовувати шкільну бібліотеку для пошуку додаткових матеріалів для навчання, вивчення нових тем або просто для відпочинку від навчання. Сучасні читачі можуть бути відкриті до різних жанрів та тематик, вони можуть користуватися як паперовими книжками, так і електронними ресурсами. Головне, що їх об'єднує - це бажання отримати нові знання та враження від читання.

Free ChatGPT and Search Engine

Після «вибухання» ChatGPT користувачі в усьому світі продовжують спостерігати стрибки в галузі технологій із народженням інструменту GPTGO.AI.

GPTGO.AI було розроблено на основі платформи пошукових технологій Google і надзвичайно розумної можливості взаємодії та відповідей на запитання штучного інтелекту ChatGPT. Тому, хоча GPTGO був запущений нещодавно, він уже «штормує» Інтернет і залучив мільйони користувачів.

Читач

Той, хто читає, хто зайнятий читанням яких небудь творів, до кого звернені твори писемності.

Відвідувач і бібліотеки

ГОЛОВНА

РУБРИКИ

КНИГА
ПАМ'ЯТІ

ПОШУК

ДОВІДНИК

ПРО ПРОЕКТ

КОНТАКТИ

Кількість користувачів

Сьогодні: 46

За місяць: 208

Кількість
статей: 997

А Б В Г Д Е Є Ж З И І Й Ї К Л М Н О П Р С Т У Ф Х Ц Ч Ш Щ Ю Я

Рубрики: [Науки документно-комунікаційного циклу](#) → [Бібліотекознавство](#)

Читачезнавство

Читачезнавство – комплексна галузь наукового знання, що інтегрує вивчення *читача* і *читання*, притаманне дисциплінам, що вивчають теорію, історію і практику створення, розповсюдження, пропаганди і функціонування творів друку та інших документів. У систему Ч. входять такі взаємопов'язані розділи, як *історія читача і читання*, *соціологія читання*, *психологія читання і читача*.

Витоки вивчення читачів сягають другої половини 19 ст., коли на сторінках періодичних видань активно обговорювалися проблеми освіти народу, передусім за допомогою поширення знань та розповсюдження доступних за ціною книжок. Саме завдяки друкованому слову мали закріплюватися знання, набуті в початковій, як правило, церковно-приходській недільній школі. Водночас постало питання про створення і видання спеціальної, т. зв. особливої літератури для народу, про відбір книжок для читання з кола загальної літератури. Дискусійний характер цих підходів і зумовив порушення питання про вивчення «читача з народу», його читацьких інтересів та глибини розуміння прочитаного. Одними з перших читачезнавців на теренах України, які перейшли від загальних популярних міркувань і побажань до практичних дій у справі систематичного вивчення читачів, були освітяни *М. Корф*, *Х. Алчевська*, *Б. Грінченко*, *М. Павлик*, *І Франко*.

Започаткував дослідження читачів у кінці 60-х рр. XIX ст. знайий український педагог і методист М. Корф. Він першим провів експеримент щодо з'ясування рівня засвоєння та розуміння прочитаних та прослуханих книг як серед учнів земських шкіл, так і серед дорослого населення. За наслідками своєї роботи М. Корф уклав «Каталог народної бібліотеки». Розпочата робота з вивчення читачів була нова і доволі прогресивна. Її підтримали та в подальшому удосконалювали педагоги. Значний фактичний матеріал у 80-ті роки збирала Х. Алчевська. Результатом її великої подвижницької праці став тритомний бібліографічний довідник-порадник «Что читать народу?» (1886–1906), в якому дана оцінка книжок для народного і *дитячого читання*, представлені висновки дослідження *читацьких потреб*, що виявлені на основі експериментального використання системи методів, які впроваджувала Х. Алчевська з педагогами в Харківській недільній жіночій школі.

У працях Б. Грінченка, зокрема, «Перед широким світом» (1907), розроблено підходи до вивчення питання сприйняття класичних літературних творів читачами сільської місцевості.

Х. Алчевська і Б. Грінченко дійшли висновку, що заперечував думку щодо необхідності укладання та видання «спеціальної літератури» для різних соціальних груп населення та відмінність *читацьких інтересів*, смаків та *уподобань читачів* із вищих прошарків суспільства від потреб читачів «із народу».

Вивченню читацьких потреб та літературних інтересів користувачів бібліотек присвячені роботи М. Павлика. Так, його праця «Про русько-українські народні читальні» містить значний фактичний матеріал про організацію цього напрямку

Тетяна Новальська

Бібліотечне читачезнавство в Україні: історія, теорія, практика

ЧИТАЧІ КНИЖОК В УКРАЇНІ ДІЛЯТЬСЯ НА ТРИ ОСНОВНІ ГРУПИ – ДОСЛІДЖЕННЯ

14.12.2021, 11:22

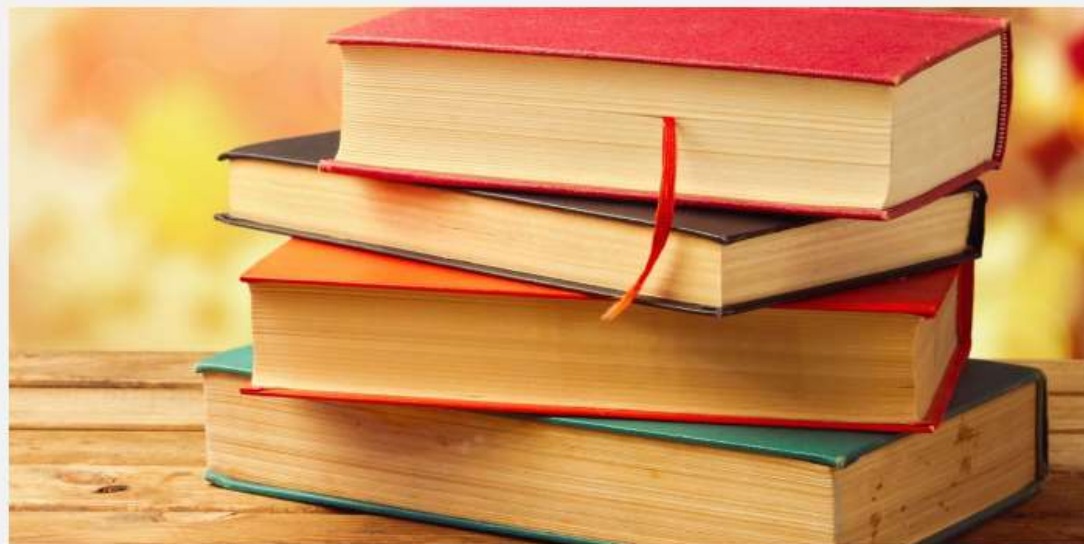

Фото – networkokulu.ne

Дослідження читання в Україні показало дві великі групи респондентів: читачі (59%) та нечитачі (41%).

Такими є результати дослідження читання в Україні, проведеного компанією Gradus Research, які були оприлюднені 13 грудня на початку першого Національного тижня читання, [повідомляється](#) на сайті Українського інституту книги.

Згідно з результатами, лише третина міського населення України активно читає книжки. Проте задля розваги й у вільному режимі до книжок звертаються близько

Вивчення читача. Бібліопсихологія читача

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Олександр КОЧЕРГА,
кандидат психологічних наук, доцент,
заст. директора Інституту післядипломної педагогічної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка

Становлення позиції свідомого читача в учнів початкової школи: психофізіологічний аспект (чутливість до читацької компетентності)

Сучасна дитина в Україні, за спостереженнями батьків, педагогів, бібліотекарів, менше проводить часу за читанням книжок, ніж було в попередні роки. Взагалі процес читання за останні десятиліття у дітей здебільшого пов'язаний з їхнім навчанням (підручниками, обов'язковою для читання літературою). Вільний час заповнюється комп'ютером, мобільними пристроями, смсками, телефонними розмовами, Інтернетом, телевізором. Зокрема значне місце в їхньому житті все частіше посідає безцільне, багатогодинне "блукання" віртуальним простором та темними "хашами" Інтернету. При цьому дитина віддає перевагу саме процесу, а не меті: "Задля чого?"

На сьогодні процес читання книги несистематичний (переважає епізодичний підхід) та нецікавий для сучасних дітей — читають переважно навчальну літературу за вимогою програми тому, що необхідно. Нав'язування швидкого "темпу" з освоєння читання в дошкільних навчальних закладах — "імітація початкової школи", більше наносить шкоду, ніж пропедевтично мотивує дитину до позиції свідомого читача. У сучасній родині, на жаль, читання не завжди визнається важливим елементом виховання дитини. Це найчастіше відбувається в силу недостатнього досвіду самих батьків, які не втримались на позиції свідомих читачів (культура читання не стала затребуваним важливим елементом їхнього повсякденного життя).

На формування компетентності свідомого читача у дитини також впливає і невдалий досвід інших дорослих, з якими контактує дитина (старші за віком діти, рідні, педагоги, авторитети серед знайомих осіб...). Крім того, в сучасної дитини є велика кількість різноманітних віртуальних спокус, які не по-

страхи у "подоланні труднощів" під час читання нових текстів. Безперечно, що свідомий читач не виникає миттєво. Шлях його становлення досить тривалий, тернистий і потребує зусиль (іноді навіть значних) як з боку батьків, педагогів, так і самих дітей. Розвиток процесу формування свідомого читача в основному закладається в перші десять років життя. У цей період саме і формується майбутня динамічна модель читача, коли він може знаходитись на різних діяльнісних позиціях: *пасивній, перехідній чи активній* (свідомій).

У перші роки життя дитина як читач є *пасивною* (тобто переважно слухач, спостерігач, дияч (все обмацує і пробує на дотик). Формування читача окреслюється ще в ранньому дитинстві. Це відбувається в основному в процесі слухання з подальшим засвоєнням (привласненням у формі наслідування) батьківських пестливих звернень, розмов (діалогів), розповіді казок, забавлянок (музично-поетичні або ритмізовані твори, завдання яких — впливати на фізичний та духовний розвиток дитини), співу колисанок, розмов інших дітей або однолітків, звуків навколишнього світу тощо.

По суті все різноманіття наявного мовного середовища, з яким зустрічається і в якому живе дитина, прямо чи опосередковано впливає на формування її майбутньої читацької компетентності. Ми поділяємо позицію українського психолога Н.В.Чепелевої, яка визначає сутнісну ознаку цієї категорії як "комплекс особистісних та інтелектуальних якостей читача, які дозволяють йому ефективно взаємодіяти з текстом, адекватно розуміти твір, вступаючи в діалог з автором, оцінюючи прочитане, виражаючи своє ставлення до нього" [4]. Цю характеристику доповнює визначення читацької компетентності,

Керівництво читанням?

Навчання

Оціні

Як допомогти дитині стати завзятим читачем

Прості поради батькам, які допоможуть їм розбудити в дитині непереборне бажання читати

Багатьом дітям читання дається нелегко. Деякі з них відчують труднощі при з'єднанні букв і запам'ятовуванні відповідних їм звуків. А комусь ще тільки належить відкрити для себе особливе оповідання, яке пробудить уяву і здивує, наскільки цікавим і захоплюючим може бути читання.

Як би там не було, знання букв, відповідних їм звуків і слів є важливою

ОСВІТОРІЯ

НОВИНИ ВЧИТЕЛЯМ БАТЬКАМ AWARD СПІВПРАЦЯ

osvitoria.org

6 причин, чому читання вголос дивовижно впливає на дітей: дослідження

Соціологічні дослідження

ЩОЛЕННИК ЧИТАЧА

Портрет сучасного читача

Люблю дізнаватися про читацькі звички інших людей.

Один мій знайомий потребує повний вільний день, щоб читати. Він береться за книгу зранку та проковтує її за день, пропускаючи навіть обід та вечерю. Читання у автобусі по 15 хвилин туди й назад — не його варіант.

Зате моя інша подруга читає лише так — у транспорті, бо їй більше ніколи. Вона читає лише паперові книги, хоча й купила раніше електронну. Тягає їх з собою у сумці, не вмісти перейти на е-формат.

А от мій колега з колишньої роботи читає лише електронні книги на своєму Кінді, інша ж подруга — читає їх з телефону.

Приятель слухає лише аудіобуки, коли керує машиною чи бігає. Інакше йому на це шкода часу.

Подруга нещодавно жалілася, як їй важко дочитати книгу, котра не подобається. Та їй навіть в голову не прийде відкласти повість — вона дочитує усе, що почала. Інша ж подруга без сумнівів відкладає та роздає все, що не зайшло.

Маю також друзів, які читають лише одну книгу на раз.

Я особисто завжди читаю 4-6 книжок — різних жанрів та у різних цілях. Зараз це 6.

Скільки нас — стільки й читацьких стилів.

А як читаете Ви? 😊

© Анастасія Сидорова

Визначення

ВАМ ТАКОЖ МОЖЕ СПОДОБАТИСЬ

ПОРТРЕТ ЧИТАЧА

Найважливішим у книговидавничій сфері та літературному процесі, звичайно ж, є читач. Саме від нього залежить ситуація на ринку, вигляд та наповнення книжки, відвідуваність бібліотек, популярність авторів і наявність можливості розвитку. Тепершня криза на польському книжковому ринку слонує і певною мірою, навіть змушує детально проаналізувати читачів, щоб зрозуміти, де ж таки криється проблема і чи повізаній слід потреби у літературі з економічного складовою.

економічного складовою

Польща посідає 20-те місце серед найбільш письменних країн світу та входить до списку тих, які найбільше читають. Однак від початку 2000-их відсоток осіб, що взяли до рук щонайменше одну книжку за рік з рекордних 58% (2004 рік) знизився до 38% у 2017-му. Водночас осіб, які прочитали 7 і більше книжок, є лише 9% на противагу 22-24% на початку тисячоліття (за даними звіту про стан читання від Biblioteka Narodowa за 2017 рік).

Прочитали хоча б одну книжку за рік:

58%

38%

СТРАТЕГІЯ

розвитку читання на період до
2032 року

“Читання як життєва стратегія”

«Формування звички і потреби в читанні», в результаті реалізації якого люди і спільноти обиратимуть читання як свідому та регулярну практику для дозвілля, навчання та розвитку.

Департамент культури, національностей, релігій та
охорони об'єктів культурної спадщини
Одеської обласної державної адміністрації
Одеська обласна універсальна наукова бібліотека
ім. М. Грушевського
Науково-методичний відділ

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ЧИТАННЯ В БІБЛІОТЕКАХ: ІННОВАЦІЙНІСТЬ, КРЕАТИВ, ІНТЕРЕСИ ГРОМАДИ

Методичні пропозиції

Одеса
2023

The background features a light blue rounded rectangle containing the text. To the left, there are two stylized books, one blue and one yellow, with white circular cutouts. To the right, a quill pen with blue, yellow, and orange feathers is shown. The overall design is colorful and educational.

Дякую за
увагу!

Оксана Євгенівна Матвійчук, кандидат педагогічних наук, доцент
Інституту післядипломної освіти Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка